

تبیینی بر پدیده نسل‌شناسی: نسل کرونا

شبنم آفرین‌آباده^۱؛ فرزین فرحبد^۲؛ محمدرضا آزاده‌دل^۳؛ سعید باقر سلیمی^۴؛ حمیدرضا رضایی کلیدبری^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۴

چکیده

گروهی از افراد که مرحله ای از زندگی را با هم آماده کرده و پایان داده باشند یا در فاصله زمانی معینی به دنیا آمده‌اند و تجربیات مشترکی از یک دوره زمانی تأثیرگذار در زندگی‌شان داشته باشند، یک نسل را تشکیل می‌دهند. برای مثال بحران کرونا طی چند سال اخیر یعنی از سال ۲۰۲۰ تاکنون توانست تغییرات محسوسی را در سبک زندگی تمامی افراد در جای جای کره زمین داشته باشد. از رکود اقتصادی در جهان گرفته تا نگرانی برای زنده ماندن. به همین دلیل می‌توان آن را به عنوان یکی از عوامل مهم جهت به وجود آمدن نسل در نظر گرفت. بر این اساس با مطالعات صورت گرفته بر روی بیش از ۴۰ مقاله داخلی و خارجی طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۳ در پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط که به ابعاد مختلفی از تأثیر ویروس کووید-۱۹ پرداختند، می‌توان ابژه‌ی نسلی کرونا را در میان نوجوانان و جوانان که شکل‌گیری نسلی در آن‌ها اتفاق می‌افتد، مشاهده نمود زیرا آنان نابرابری بین نسلی عظیمی را تجربه کرده‌اند و با توجه به تأثیر آن بر شاخص‌هایی چون آموزش، اقتصاد، روابط اجتماعی و فرهنگی تأثیر این بحران در زندگی نسلی آنها بیش از دیگران مشاهده گردید. بر این اساس می‌توان الگوی نسل پاندمی را با توجه به شاخصه تأثیر یک بیماری مهلک همه‌جانبه در جهان، به رسمیت شناخت. در این راستا نظرات اندیشمندان مختلف در حوزه‌های متفاوت بررسی و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و با استفاده از آن موجودیت نسل جدیدی با عنوان نسل کرونا پیشنهاد گردید. یافته‌ها نشان داد که با به رسمیت شناختن این نسل می‌توان چالش‌های پیش روی آن‌ها را مورد بررسی قرار داده و برنامه‌ریزی‌های بهتری برای آینده ایشان انجام داد. روش پژوهش به شیوه توصیفی-تحلیلی بوده و با ابزار فیش برداری انجام پذیرفته است.

کلید واژه‌ها: بحران کرونا، پساکرونا، نسل

مقدمه

دیوید وایت معتقد است عواملی مانند یک واقعه فراموش‌نشده همچون جنگ، حادثه سیاسی یا بلایای طبیعی، عوامل سیاسی و فرهنگی، تغییر ناگهانی در ساختار جمعیت، شکل‌گیری فاصله طبقاتی سبب بوجود آمدن نسل می‌شود (سلیمانپور عمران، ۱۳۹۶). همچنین شکاف‌های مهارتی در

^۱ دانش‌آموخته دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

^۲ استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

^۳ استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

^۴ استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

^۵ استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

ایمیل نویسنده مسئول: farzinfarahbod1344@gmail.com

طول زمان و نوع تحلیل داده‌های مختلف می‌تواند بر این امر تاثیرگذار باشد (گاتلس و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، تجربه‌های هر نسل افق‌های آینده آنان را رقم زده و جامعه نیز در فضای آن افق ذهنی قرار گرفته و به حرکت در می‌آید. (علویان، ۱۳۸۸)

در طول تاریخ، همواره شیوع بیماری‌های عفونی، از شیوع طاعون در آتن (۴۳۰ ق.م) که نخستین بیماری عفونی فراگیر بود تا کووید ۱۹ (کرونا) که جدیدترین بیماری فراگیر در وسعت جهانی است، خسارت‌های جبران‌ناپذیری بر انسان و حیات اجتماعی و اقتصادی او وارد ساخته است (چمنی و دوستی‌مطلق، ۱۳۹۹).

به تعبیر فردریک پیوتا^۱ (۲۰۲۰) بحران رعدآسای کووید ۱۹ چیزی جز یک شکل نوین جنگ جهانی نیست، جنگی با تمام خصوصیات اقتصادی و اجتماعی، وی اذعان می‌دارد این اولین جنگ مدرن است که با بشر مقابله می‌کند. در تعبیر دیگر نیز استفان اودوان روزو^۲ (۲۰۲۰) مورخ و متخصص جنگ جهانی اول، نیز پاندمی کووید ۱۹ را مشابه اولین جنگ جهانی می‌داند که از آن به عنوان دشمن نامرئی یاد می‌کند (یعقوبی، ۱۳۹۸).

عده‌ای هم معتقدند شیوع ویروس کرونا، بعد از جنگ جهانی دوم، بزرگترین بحران جهانی به حساب می‌آید. همه‌گیری ویروس کرونا چالشی بسیار جدی برای تمامی جوامع به وجود آورد؛ زیرا موجب دگرگونی در تعاملات اجتماعی افراد و سبک زندگی آنها شد. محل کار و مدیریت سازمانها و رفتار افراد نیز از تأثیرات شیوع این ویروس بی‌نصیب نبوده است. عوامل بیرونی غیر قابل کنترل، یکی از محرکهای قوی برای تغییر رفتار و عملکرد سازمانها و منابع انسانی و به طور کلی افراد در جامعه محسوب می‌شوند (صفایا و همکاران، ۱۳۹۹). گوسپل و یانگ^۳ (۲۰۲۰) بیان می‌کنند که تأثیرات اجتماعی-روانی ویروس کرونا بر جهان بسیار جبران‌ناپذیر است و علاوه بر ضررهای اقتصادی، رسیدگی به شرایط روانی و اجتماعی افراد از اهمیتی دوچندان برخوردار است (کوشکی جهرمی، ۱۴۰۱).

در این راستا افراد با پیشینه‌های مختلف به جستجو و تفسیر در حوزه کووید ۱۹ پرداخته و یک اکولوژی پیچیده، چندوجهی و پویا از منابع اطلاعاتی در این زمینه ایجاد کرده‌اند. هیچ‌کس از این فاجعه بدون اینکه متحمل نوعی ضرر شده باشد، جان سالم به در نبرده است. چالش‌های قبلی که در حوزه‌های فردی و اجتماعی اتفاق می‌افتاد در شیوه زندگی انسان‌ها بی‌اثر بود، اما اکنون این زندگی و حیات افراد است که در معرض خطر جدی قرار گرفته شده (جویال و دیگران، ۲۰۲۲).

در این میان کرونا بیش از هر بحران طی دهه‌های اخیر توانست بر روی کودکان و جوانان تاثیرگذار باشد. تاثیر آن بر سلامت روان و افزایش آسیب‌پذیری آنان تا اختلال در آموزش، تاثیر فاجعه بار این بیماری بر کودکان و نوجوانان بوده است. در حالی که تعداد زیادی از آن‌ها در بلاتکلیفی نسبت به آینده هستند ولی کنترلی بر واقعیت‌های کنونی جامعه خود ندارند. از طرفی تمایل و انعطاف‌پذیری‌شان برای مشارکت در بازسازی آینده بهتر نیز غیرقابل انکار است. گزارشات یونسف^۴ از شش کشور (مصر، ترکیه، افریقای جنوبی، برزیل، ایتالیا و آمریکا) در مورد تجربیات کودکان و جوانان نشان می‌دهد که آینده یک نسل کامل در خطر است و باید برای بهبودی فراگیر کودکان در همه‌جا از آنان حمایت لازم صورت گیرد (جیووانی، بلیلر، ۲۰۲۲). شروع دنیای جدید این کودکان و مصادف شدن آن با یک پاندمی نقطه عطفی در این راستا بود. زیرا سنی که در آن افراد در معرض یک رویداد دگرگون‌کننده قرار می‌گیرند، تعیین می‌کند که چقدر آن اتفاقات در روانشان جا افتاده است. براین اساس رویداد تعیین‌کننده‌ای مانند کووید ۱۹ می‌تواند به عنوان یک اتفاق مهم در این راستا تلقی شود. در مطالعاتی که توسط مرکز پژوهش مک‌کریندل صورت گرفت بیش از چهار نفر از هر پنج بزرگسال (۸۴٪) معتقدند کووید ۱۹ نقش مهمی در شکل دادن به شخصیت کودکان امروزی دارد. در حالی که مدتی طول می‌کشد تا بدانیم که چگونه کووید ۱۹ این نسل را تحت تاثیر قرار می‌دهد و شکل می‌دهد، قدیمی‌ترین آنها در سال ۲۰۲۰ به سن ۱۱ سالگی رسیدند، بنابراین بسیاری از آن‌ها جنبه‌هایی از این بحران جهانی را به یاد خواهند آورد. بسیاری از آنها کار مادر یا پدر را از روی نیمکت آشپزخانه تماشا می‌کردند و در عین حال خانواده مراقب آنها بودند تا از یک کلاس مجازی آموزش‌های لازم را فراگیرند. آنها ممکن است ندانند که چرا باید ۱٫۵ متر از افراد دیگر دور بمانند، اما می‌دانستند که باید این کار را انجام دهند. این واقعیت که برای مدت طولانی نمی‌توانستند به پارک بروند یا پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها را ملاقات کنند، از خاطرشان نمی‌رود (فل، ۲۰۲۱).

همچنین این تأثیرات روی کودکان و جوانانی خواهد بود که در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ بین ۴ تا ۲۵ سال سن داشتند و نابرابری بین نسلی عظیمی را به وجود آورد. دوری از مدرسه برای مدت طولانی به این معنی است که کودکان نه تنها یادگیری را متوقف می‌کنند، بلکه تمایل دارند بسیاری از آموخته‌های خود را فراموش کنند. در اواخر سال ۲۰۲۰، بانک جهانی تخمین زد که غیبت ۷ ماهه از مدارس، سهم دانش‌آموزان را در فقر یادگیری از ۵۳ به ۶۳ درصد افزایش داده است. در جهان در حال توسعه، کووید ۱۹ ممکن است منجر به رشد کمتر، فقر بیشتر و نابرابری بیشتر برای این نسل شود و این یک تهدید سه‌گانه وحشتناک برای رفاه جهانی برای دهه‌های آینده‌ی این نسل تازه است (گیل و ساودرا، ۲۰۲۲). نشریه بی‌زنس اینسایدر^۵ هم در مقاله‌ای به بروز همه‌گیری کرونا و تأثیرات آن بر نسل Z پرداخته و عنوان کرد این نسل که مسن‌ترین اعضایش اکنون حدود ۲۵ ساله هستند، از نظر مالی بیش

1. Pestilence
2. Frederic Pivetta
3. Stéphane Audoin-Rouzeau
4. Gospel & Young
5. UNICEF
6. Mark McCrindle
7. Business Insider

از متولدین سایر نسل‌ها از همه‌گیری کرونا ضربه خورده و احتمال تکرار شرایطی شبیه به بحران مالی ۲۰۰۸ برای اعضای این نسل وجود دارد (هوفور، ۲۰۲۰).

چهار چوب نظری پژوهش

آردوئزر و گارزا^۱ (۲۰۲۱) در تعریفی از نسل اذعان دارند که اعضای هر نسل افرادی هستند که رخدادهای تعیین‌کننده و مشخصی را در طول سالهای حیات خود از سنین پنج تا هجده سالگی تجربه کرده‌اند و این اشتراک تجربیات باعث پیوند آن‌ها و احساس مشترک میان آنهاست (آردوئزر و گارزا، ۲۰۲۱) چیزی که پایداری نسل‌ها را در سطح بالاتری نگه میدارد این است که نسل‌ها ویژگی‌های مشابهی از خود نشان می‌دهند مانند ارتباطات، خرید و ترجیحات انگیزشی زیرا روندهای مشابهی را تقریباً در همان مرحله زندگی و از طریق کانال‌های مشابه تجربه کرده‌اند. اعضای یک نسل خاص ارزش‌ها، باورها و انتظارات مشابهی را توسعه می‌دهند و به اشتراک می‌گذارند. مهم است به یاد داشته باشید که در سطح فردی، همه افراد متفاوت هستند. اما نگاه کردن به افراد از طریق یک لنز نسلی، قابلیت پیش‌بینی مفیدی را برای کسانی که سعی در دستیابی، اطلاع‌رسانی یا متقاعد کردن بخش بزرگی از جمعیت دارند، ارائه می‌دهد (مرکز پویایی‌های نسلی، ۲۰۲۱).

حال با توجه به تعاریفی که از دیوید وایت، بالس، آردوئزر و بسیاری از صاحب‌نظران حوزه‌های نسل‌شناسی، از شکل‌گیری یک نسل وجود دارد و نیز مطالعاتی که در مراکز مهم پژوهشی از جمله مرکز پویایی‌های نسلی و گروه‌ای در خصوص تاثیر کووید ۱۹ بر افراد طیف‌های سنی مختلف انجام شده است، همچنین مشاهده بحران‌های مختلف در حوزه‌های گوناگون در جوامع و تغییر شیوه‌های رفتاری افراد و تاثیر بلندمدت آن بر روی کودکان و نوجوانان این نسل، می‌توان دوران بحران بیماری کرونا را به عنوان یک تجربه مشترک نسلی در نظر گرفت زیرا این بحران کلیه امور زندگی فردی و اجتماعی افراد را در تمام دنیا تحت شعاع قرار داد. گرچه با توجه به تعاریف موجود حتی وجود یکی از این مولفه‌ها می‌توانست در پیدایش یک نسل موثر باشد چنانچه به عنوان مثال در جامعه ایران طبق مطالعات موجود، انقلاب سال ۵۷، جنگ ایران و عراق و نیز ظهور تکنولوژی در سازمان‌ها در شناسایی این نسل‌ها عامل موثر بودند حال آنکه این بیماری در تمامی ابعاد اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و سلامت افراد تاثیرگذار بوده است. بر این مبنا در خصوص اطلاق نسل کرونا، به تعدادی از مولفه‌ها جهت شناسایی این برهه به عنوان دوره نسلی اشاره شد که در ذیل آمده است:

مولفه‌ی آموزشی

کرونا در سبک زندگی افراد تغییر ایجاد کرده تا جایی که تربیت فرزندان را مختل کرد. به نظر می‌رسد در این همه‌گیری تنها تمرکز بر کنترل بیماری بوده و در شهرها بیرون نیامدن از خانه و قرنطینه همراه با منع تردد شبانه و بین‌شهری و نداشتن برنامه جایگزین توسط سیاست‌گذاران شهری و کشوری همراه با کلاس‌های آموزشی آنلاین و در کنار این‌ها برنامه‌های تکراری صدا و سیما به خاطر تعطیلی پروژه‌ها باعث استفاده چشمگیر از تلفن‌های هوشمند و تبدیل شهرنشینان به زندانی خانگی گردید. چیزی که شاید با برنامه‌های جایگزین و برنامه هوشمند و جامع فاصله‌گذاری اجتماعی می‌توانست عوارض کمی داشته باشد (غلامی و دیگران، ۱۴۰۱). عده‌ای از رفتارشناسان هم اذعان دارند که استراتژی مقابله با روبرویی در برابر قرنطینه و تاب‌آوری در نسل Z و رفتارهایی که بر حس نوستالژی آن‌ها تمرکز می‌کند و خواسته‌ها و رفتارهای آینده‌شان را تغییر می‌دهد در موارد فراوانی مشاهده شده است (آماتولی و همکاران، ۲۰۲۳). در این بازه زمانی هیجان نسبت به نوآوری آموزشی مانند یادگیری ماشینی و هوش مصنوعی در حوزه تکنولوژی آموزشی و جامعه رشد سریعی داشت. علیرغم این که تغییرات فناوری نیاز به بررسی و مطالعات جامع در یک نقطه دارند. اما پذیرش فناوری‌ها به طور غیرمنتظره‌ای انجام شد که در نهایت استادمحوری را تقویت کرد و همین امر فرصت حیاتی برای تغییر و ارزیابی را از آنان گرفت. نکته دیگر اینکه آموزش در این دوره نابرابری‌های ساختاری و اجتماعی را نادیده گرفته و فناوری‌های جدید تا حدودی تاثیر منفی بر ذهنیت دانش‌آموزان و دانشجویان در روابط آموزشی آنها داشت. مسئله بعد بحران غالب بودن رویکرد آموزشی نسبت به نوآوری است (لی و فنگوی، ۲۰۲۲). برای درک اینکه چگونه سواد داده‌ای آموزش داده شود، این نیاز احساس می‌شود که افراد بدانند چگونه داده‌ها در زندگی روزمره‌شان استفاده می‌شوند زیرا با درک عمیق ذات داده‌ها می‌توان طراحی بهتر در برنامه ریزی و تاثیرگذاری بیشتر در اجرای آنها ایجاد کرد (تاباک و رادینسکی، ۲۰۲۲).

مولفه‌ی اقتصادی

شولتز^۴ (۱۹۶۴)، هاکر^۵ (۲۰۰۲)، لی و مک بین^۶ (۲۰۰۳) و لی و وارنر^۷ (۲۰۰۷) مهمترین تاثیر منفی همه‌گیری کرونا بر اقتصاد را نابودی سرمایه انسانی می‌دانند (رجبی و همکاران، ۱۴۰۰). پژوهش‌هایی که در ابتدای سال ۲۰۲۰ انجام شد حاکی از آن بود که افزایش روزهای قرنطینه، تصمیمات سیاسی پولی کشورهای محدودیت‌های سفرهای بین‌المللی در جهان بر فعالیت‌های اقتصادی تاثیرگذار بوده است (غلامی و دیگران، ۱۴۰۰). همه‌گیری کرونا

1. Ardueser & Garza
2. Machine learning
3. Artificial intelligence
4. Schultz
5. Haacker
6. Lee & McKibbin
7. Lee & Warner

در خاورمیانه نیز با بحران‌های سیاسی، اقتصادی، امنیتی و انسانی همپوشانی داشت. بر این اساس نگرانی‌های عمیقی در مورد اینکه تا چه زمانی بتوان این بحران‌ها را حفظ کرد، وجود دارد و این آشفتگی‌ها با مشکلاتی که در خود منطقه هم وجود دارند توأم شده است (باروز و اینجلک، ۲۰۲۰). بحران مالی جهان، کاهش عرضه، کاهش تقاضا، رشد بیکاری در جهان، کاهش قیمت نفت و محصولات مشتقه، کاهش قیمت فلزات، کاهش قیمت محصولات کشاورزی و دامی، محدودیت‌های صادرات و واردات و بسته شدن برخی مرزها از ترس ویروس کرونا، کند شدن و افزایش هزینه حمل و نقل و کسری بودجه دولت همگی خیر از تهدیدها و فرصتهایی است که طی کرونا برای کسب و کارها بوجود آمد (طاهری نمپیل، ۱۳۹۹). وابستگی بیش از پنجاه درصدی کشورهای منطقه به درآمدهای نفتی در بودجه سالیانه آسیب جدی به توان اقتصادی آن‌ها در طی این مدت داشت (حضرتی رازلیقی و همکاران، ۱۴۰۰). کاهش قیمت جهانی اکثر مواد اولیه و ترس جوامع از ویروس کرونا و کاهش فعالیت‌های اقتصادی رکود و مشکل نقدینگی در تمام جهان ایجاد کرد که صاحبان کسب و کار در ایران نیز از این آسیب در امان نماندند. کاهش قیمت کالاها در سطح جهان قیمت محصولات صادراتی را بر حسب دلار کاهش داد اما از طرف دیگر بدلیل افزایش نرخ دلار در مقابل ریال، جبران کاهش قیمت جهانی اعمال نشد و صادرات بتدریج کاهش یافت از طرف دیگر بدلیل کاهش درآمدهای ارزی، واردات بیش از سالهای گذشته با محدودیت مواجه شد. از دست دادن بازارهای صادراتی بخش کشاورزی نیز یکی دیگر از آثار منفی شیوع این بیماری بود.

مولفه‌ی اجتماعی

از دیدگاه برخی از اندیشمندان حوزه‌های جامعه‌شناسی و مدیریت، محرومیت‌های اجتماعی و خشم و ترس و عصبیت‌های تحمیلی موجود در اجتماعات و سازمان‌ها می‌توانند ابعادی از رفتارهای شهروندی اجتماعی مانند نوع دوستی، ارزش محوری و انسجام گروهی را در سازمان‌ها و جوامع تحت تاثیر قرار دهند. در زمان بروز بحران پاندمی کووید، محققان زیادی تقویت اجتماعی شدن و انسجام گروهی و کار گروهی را در افراد مورد تاکید قرار دادند (رفیعی راد و همکاران، ۱۴۰۱). در این دوره زمانی اضطراب و نگرانی خانواده‌ها و نیز رفتارهای پیشگیرانه تا حد بسیار بالایی گزارش شده است (کای و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین نوجوانان خانواده‌های کم‌درآمد در دوران همه‌گیری و بسته شدن مدارس، به خاطر بیکار شدن و مشکلات مالی والدینشان مشغول به کار شده و با گرفتن کار تمام وقت، هزینه‌های خود و خانواده را تأمین می‌کنند. بسیاری از والدین نیز پس از بسته شدن مدارس به ناچار برنامه‌نگهداری و مراقبت از فرزندان خود را تغییر داده و با شرایط جدید سازگار کرده‌اند (افشاری، ۱۴۰۰).

مردم به دلیل بسته شدن مدارس و کسب و کارها احساسات منفی شدیدی را تجربه کرده و محدودیت‌های منع رفت و آمد سبب کاهش مسافرت و مبادلات عاطفی در اعضای خانواده‌ها شد و این مسئله فشار روانی زیادی را به اعضای خانواده وارد نمود و سبب بروز رفتارهای اجتنابی و عدم اطمینان و احساس ناامنی گردید. (فراهتی، ۱۳۹۹) همچنین بحران کرونا توانست بسیاری از رفتارها، نگرش‌ها و حتی ارزشها را دچار تغییر کند. شیوه عمل در درون خانه براساس الزامات پیشگیری دگرگون گردید. عرصه کنشگری انسان در تعاملات اجتماعی تقلیل یافته تا جایی که افراد در حالت قطع ارتباطات رودرو و ازدست دادن بسیاری از وظایف عرصه نقش و کنشگری خود بودند. نقش دایی، خاله، عمو و عمه تقلیل یافته و نقش فرزندی برای والدین و خواهر و برادری برای خانواده والدینی کم‌رنگ شد. از سویی، الگوهای گذران اوقات فراغت به شدت دگرگون شده و انجام تفریحات خارج از منزل مانند خرید کردن، به پارک رفتن، داشتن مراوده اجتماعی و گفت‌وگو با دیگران به سطح حداقلی خود و حتی حذف کشیده شد (قاسمی، ۱۴۰۰). بر این اساس می‌توان گفت تمامی این موارد می‌توانند به شدت بر روی رفتار و شکل‌گیری شخصیت افراد و نیز ایجاد یک ابژه نسلی در این دوره تاثیر گذار باشند.

مولفه‌ی فرهنگی

بحران کرونا و شرایط متعاقب آن موجب شد تا در حوزه مصرف کالاهای فرهنگی، الگوهای مصرف دیداری و شنیداری بسیار تقویت شود. الگوی مصرف مکتوب، تغییرات مثبتی داشته است، هرچند این الگو برخلاف انتظار، رشد چشمگیری نداشته. در حوزه انجام فعالیت‌های فرهنگی، فعالیت‌های مبتنی بر روابط خارج از خانه با محدودیت‌های جدی مواجه شده و در مقابل تعامل و گپ و گفت با اعضای خانواده به عنوان یک فرصت در کانون توجه قرار گرفت. هر چند این فرصت، تهدیدهای جدی را نیز به همراه داشته. الگوی مصرف مجازی با بروز قابلیت‌های بسیار، جایگاه ویژه‌ای در سید مصرف فرهنگی یافت. ضمن این که این الگو ظرفیت‌های بالقوه دیگری برای پر نمودن خلاء ایجاد شده در سایر الگوها دارد (اسکندریان، ۱۳۹۹).

براین اساس برخی از متفکران برجسته در مورد چگونگی تغییر جهان توسط این بیماری همه‌گیر اظهارنظرهایی عنوان کرده‌اند:

از جمله دنیل ساسکیند^۱ او می‌گوید: بیش از نیم قرن است که ما در حال حرکت بوده ایم و به یکباره با شکنندگی و آسیب پذیری موقعیت انسانی مواجه شدیم. این بحران تا حدی نگران‌کننده است، زیرا چندین ویژگی جدید و ناآشنا دارد. اول اینکه یک موضوع اورژانسی پزشکی جهانی بوده که هنوز به طور کامل آن را درک نکرده ایم همچنین یک فاجعه اقتصادی خودساخته است که باید به عنوان یک واکنش سیاسی ضروری آن را مهار کرد. با توجه به یک دهه افزایش پوپولیسم و کاهش ایمان به متخصصان، انتظار می‌رفت که اطلاعات نادرست در مورد ویروس مورد استقبال قرار گیرد. بر این اساس این بحران به معنای واقعی یک مکاشفه است که توجه جمعی ما را بر بسیاری از بی‌عدالتی و ضعف‌هایی متمرکز می‌کند که از قبل در زندگی اجتماعی مان وجود داشته و اگر افراد تا پیش از این نسبت به آن بی‌توجه بودند، اکنون ندیدن معطلات دشوار است. همچنین وی معتقد است بسیاری از مشکلاتی که در دهه آینده با آن مواجه خواهیم شد، قطعاً نسخه‌های افراطی‌تری از مشکلاتی خواهند بود که امروزه با آن‌ها روبرو هستیم. جهان این بار تنها به طور قابل توجهی متفاوت به نظر می‌رسد.

¹ Daniel Susskind

جیمز مانیکا^۱ معتقد است در جهان پس از بحران کرونا عبارت "کار با سرعت بیشتر" و چالش‌های آن مفهومی است که می‌توان آینده را با آن ترسیم کرد. چالش‌هایی مانند قطعی شدن درآمد، آسیب‌پذیری کارکنان، کار بیشتر و سریع‌تر و نیاز به کارگران برای انطباق با گذارهای شغلی، از بحران‌های این دوره است. شتابی که در این حوزه‌ها وجود دارد در نتیجه‌ی پیشرفت‌های فناوری حاصل شده و به دنبال ملاحظات جدید برای سلامت و ایمنی کارکنان و بهبود اقتصاد در بازار است تا به شکلی نو و تغییر یافته ظاهر شود. بازنگری در نگرش در مورد کارایی تاب‌آوری، آینده سرمایه‌داری، درهم-تنیدگی فعالیت‌های زندگی و اقتصادی و نیز رویکردهای افراد در برابر این مشکلات و در کنار این‌ها اقدامات جهانی جهت رفع آن، همگی دنیای پس از کووید-۱۹ را تحت تاثیر قرار میدهد.

جین سالدانها^۲ اذعان دارد به طور تاریخی همه‌گیری‌ها انسان‌ها را مجبور می‌کنند تا گذشته را بشکنند و جهان پیش رو را تصور کنند. فرقی ندارد، این دروازه‌ای است بین یک جهان و جهان بعدی. انتخابهایی که اکنون انجام می‌دهیم پیامدهای گسترده‌ای خواهند داشت. اعتماد بر موارد مشابه غیرقابل دفاع هستند زیرا رنج انسانی را نادیده می‌گیرند، بر این اساس روش چندجانبه‌گرایی، انعکاس این دنیاهای بسیار متفاوت را عوض خواهد کرد. در این راستا کشورهای ثروتمند باید با هم دیدار کرده و تعهدات رسمی برای کمک به توسعه عدم تعادل قدرت در نهادهای جهانی را اصلاح کنند تا نیازها و حقوق همه مردم به رسمیت شناخته شود. اگر جامعه بین‌الملل نتواند در حال حاضر قاطعانه پاسخ دهد، دستور کار ۲۰۳۰ و توافقنامه پاریس به‌طور مہلکی از مسیر خارج خواهند شد. چندجانبه‌گرایی جدید که در آن اصلاحات نهادهای برتون وودز نقش کلیدی ایفا می‌کند، اکنون مورد نیاز است و باید مبتنی بر چشم‌اندازی از توسعه باشد که حقوق بشر، برابری جنسیتی و آب و هوا را در مرکز خود قرار دهد.

شاران بارو^۳ معتقد است جهان بعد از کووید ۱۹ باید فراگیرتر، انعطاف‌پذیرتر و پایدارتر باشند. زیرا امروز، ما در جهانی زندگی می‌کنیم که در آن نابرابری بین کشورها در نتیجه رقابت کسب و کارهاست و فقرکاری در میان بخش عظیمی از نیروی کار جهانی افزایش یافته است. بسیاری از کشورها بدون حمایت اجتماعی جهانی، سیستم‌های بهداشت عمومی قوی، نداشتن برنامه‌ای برای اقتصاد واقعی پایدار با مشاغل با کیفیت، شوک‌های خارجی ناشی از کووید-۱۹ را متحمل شدند. هدف ما برای بهبود، باید اشتغال کامل و سرمایه‌گذاری عمومی در اقتصاد، آموزش و زیرساخت‌های پایدار باشد تا بتوان نابرابری‌ها را کاهش داد. رفاه مشترک می‌تواند ثمره کووید باشد که با آرزوهای مشترک و همبستگی جهانی مشخص شده است. بدهی‌های کشورها باید از طریق یک فرآیند کمک‌رسانی با تمرکز بر اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد و رشد اقتصادی پایدار برای هر کشور مورد بررسی قرار گیرد. اگر تثبیت مالی دوراندیشانه نباشد مانع مدیریت بدهی و کاهش آن پس از بحران مالی جهانی خواهد شد و این امکان وجود دارد تا نتواند بحران‌های بهداشتی و اقتصادی آینده را کاهش دهد.

سرجیو ربلو^۴ می‌گوید کووید-۱۹ اثری ماندگار در اقتصاد جهانی به جا می‌گذارد و باعث تغییرات دائمی می‌شود و درس‌های مهمی را آموزش می‌دهد. بررسی ویروس احتمالاً بخشی از زندگی ما خواهد شد، درست مانند اقدامات امنیتی که پس از ۱۱ سپتامبر در همه جایجاد شد. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های لازم برای شناسایی شیوع‌های ویروسی در آینده مهم است زیرا این شکل از سرمایه‌گذاری در واقع محافظت از ایمنی افراد است. همچنین با حفظ تطابق میان شرکت‌ها و سلامت کارکنان، اقتصاد سریع‌تر رشد می‌کند بر این اساس اجرای این سیاست‌ها مهم بوده و ابزاری برای بهبود اقتصادی ایجاد خواهد شد. در این راستا کار از راه دور احتمالاً رایج‌تر می‌شود. ما شواهدی داشتیم مبنی بر اینکه کار از خانه حداقل به اندازه کار در دفتر کارآمد است. با این حال، بسیاری از شرکت‌ها تمایلی به پذیرش کار از راه دور نداشتند. اکنون که بسیاری آن را با نتایج خوبی امتحان کرده‌اند، ممکن است کار از راه دور باقی بماند. همچنین دولت‌ها پس از آنکه نقش خود را در بیمه و سرمایه‌گذاری بازی کردند، بزرگتر خواهند شد. و به دنبال آن بدهی عمومی در جهان به واسطه چالش‌های مالی ایجاد شده، گسترش خواهد یافت. مهم‌ترین درس از پاندمی، اهمیت کار مشترک در برابر مشکلات است که نسل بشر را تحت تاثیر قرار میدهد. ما وقتی با هم هستیم بسیار قوی‌تر از زمانی است که از هم جدا مانده ایم و این با هم بودن یکی از پیامدهای این پاندمی است.

ایان برمر^۵ بر این موضوع اشاره دارد که نظم جهانی قبل از بحران COVID-19 در نوسان بود. ویروس کرونا سه مورد از روندهای ژئوپلیتیکی کلیدی را که نظم جهانی بعدی ما را شکل خواهند داد، سرعت بخشیده است. اولین روند، جهانی شدن است. مشکلات استدلالی که با بحران کنونی آشکار شده است، نشان دهنده دور شدن از زنجیره‌های عرضه به موقع جهانی است. با این حال، با افزایش مشکلات اقتصادی، رشد اجتناب‌ناپذیر ملی‌گرایی و سیاست «اول ملت من» شرکت‌ها را به سمت بومی‌سازی عملیات تجاری که به نفع زنجیره‌های تامین ملی و منطقه‌ای هستند سوق می‌دهد. روند سوم رشد ژئوپلیتیک^۶ چین است که نسبت به سه دهه پیش افزایش داشته. بحران جهانی کرونا نشان میدهد که سیاست جهانی هم چرخه‌هایی دارد. اما این چرخه‌ها نه هفت یا هشت سال بلکه چند نسل طول می‌کشند. هیچ تعریف تخصصی‌ای برای رکود ژئوپلیتیک وجود ندارد؛ و این رکودها آن قدر به ندرت رخ می‌دهند که هیچ قاعده مشخصی برای تعریفشان در دست نیست. با هر چرخه رکود ژئوپلیتیک باید به شیوه خاص خود

1. James Manyika

2. Jean Saldanaha

3. Bretton Woods

4. Sharan Burrow

5. Sergio Rebelo

6. Ian Bremmer

7. Geopolitical growth

برخورد کرد زیرا معلول زمانه ای متفاوت و مشکلات خاص آن است. امروز ما با فقدان رهبری جهانی در این بحران روبرو هستیم (ساسکیند و دیگران، ۲۰۲۰).

تغییرات، اکنون در جوار و در درون تاریخ ما در جامعه ما، در زندگی و در درون تک تک ما در حین رخ دادن هستند و افراد این دوران باید آن را بفهمند و مسائل آن را بر ساخته یا کشف نمایند. یک تاریخ هم اکنون در حین رخ دادن است و تاریخی نیز به زودی رخ خواهد داد که اکنون آن را پساکرونا می نامیم که این دوران قطعاً شبیه به دوران قبل نخواهد بود. چرخش گسترده و رادیکال از نولیبرالیسم اقتصادی مبتنی بر سیاستهای سرمایه‌داری بازار بی-ضابطه به طرف سرمایه‌داری اجتماعی مبتنی بر سوسیال دموکراسی، مهمترین پیشنهاد کاربردی است که به سرعت قابل اجراست اما در درازمدت نیاز به تغییری اساسی در سبک های زندگی و برنامه‌ریزی در زمینه توسعه دارد که می توان از آرای نظریه‌پردازان مهمی همچون آرتور و اسکوبار و والتر مینگولو در رویکرد موسوم به پساتوسعه استفاده کرد. جهان پساکرونا، چیزی نیست جز جهان پس از بحران‌های اقلیمی که ده‌ها سال است جهان آنها را تجربه می‌کند؛ این، جهانی نیست جز سازماندهی متفاوتی نسبت به فضا و به زمان که کمتر نسبت به طبیعت پرخاشجو باشد و بتواند مصرف و رفاه را میان کشورهای مختلف و درون هر کشور براساس عدالت اجتماعی و سیاسی توزیع کند و از روندهای محافظه‌کارانه، فاسد و جنایتکار و مافیایی فاصله بگیرد (میرزائی، ۱۳۹۹).

ماتیاس هورکس^۱ در مرکز پژوهش‌های وابسته به موسسه رابرت کخ آلمان می گوید در جهان پساکرونا تغییر سیستم آموزش انسانی به این شکل که ویدئو کنفرانس‌ها و آموزش‌های تحت شبکه اینترنت، سرفصل تازه‌ای از آینده علم و آموزش باشد، اتفاق خواهد افتاد که این موضوع می تواند از نابودی جنگل‌های بسیاری جهت چاپ کتب درسی و آموزشی در سراسر سیاره محافظت کند. همچنین رشد قابل توجه هنر و خلاقیت فردی که ویروس کرونا یادآور می شود سمت روشن تکنولوژی چقدر حیاتی است. شاید انسان پس از کرونا باید بیش از هر چیز وامدار تکنولوژی باشد. افزایش میانگین مطالعه افراد، پر شدن جای خالی افراد با تلفن و دنیای اینترنت، تغییر فرهنگ مرادوات و تعاملات اجتماعی و جمع‌های دوستانه کوچکتر و نیز حذف مشاغل سطحی و روزمزد. هنری ای. کیسینجر^۲ می گوید: جهان هرگز بعد از ویروس کرونا مانند قبل نخواهد شد، رهبران در سطح ملی در حال دست و پنجه نرم کردن با بحران هستند، اما تأثیرات ویروس بر انحلال جوامع هیچ مرزی نمی شناسد. حمله به سلامتی انسان احتمالاً موقت خواهد بود، اما تحولات سیاسی و اقتصادی آغاز شده می‌تواند بر چند نسل بعدی تأثیر بگذارد. هیچ کشوری، حتی ایالات متحده نمی تواند با یک تلاش صرفاً ملی بر ویروس غلبه کند. سبک زندگی پساکرونا بیش از آنکه مشارکت اجتماعی را بطلبد مشارکت انفرادی در بستر فضای مجازی را می طلبد و ورود افراد به فضای مجازی مغایرت بنیادی با خصلت فطری مدنی الطبع بودن آدمیان را به چالش می کشد. افزایش ترس و اضطراب وجودی در کنار ترس و اضطراب روان شناختی ویژگی بارز زندگی پساکرونايي است که انسان معاصر گریز و گزیری از آن نخواهد داشت.

با این تفاسیر بحران‌های ناشی از وضعیت پاندمی کرونا به گونه ای است که در همه جا مشاهده می‌شود. زیرا چالشی است که در تمامی ابعاد و جنبه-های فعالیت‌های انسانی اعم از سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تأثیرگذار بوده است (احمد، ۲۰۲۲). هدف از این مقاله نیز بررسی بحران کرونا و مولفه های آن در دوران معاصر و پیامدهای آن تحت عنوان دوران پساکرونا و تأثیر آن بر روی نسلی است که در این بحران شکل گرفت و در نهایت ارائه مستندات است که به تصمیم‌گیران کمک می کند تا موجودیت این نسل را به رسمیت بشناسند.

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق در مقاله حاضر بر اساس چارچوب نظری تنظیم گردیده در پژوهش انجام شده در راستای یک تحقیق کیفی است. بر این اساس نوشتار پیش رو در نظر دارد تبیین تنوع نسلی را بر مبنای داده های نظری جمع آوری شده انجام دهد. در این رابطه در حوزه تحقیق کیفی از روش اصلاحی و توسعه ای بهره گرفته است. روش اصلاحی به دنبال ارائه یک چارچوب جدید و توسعه دیدگاه است و روش توسعه ای چارچوب های موجود را گسترش می دهد که این مقاله نیز به دنبال آن بوده است.

یافته‌های پژوهش

بر اساس آنچه از تعاریف و یافته های به دست آمده از نسل مشاهده گردید و با تکیه بر تعریف بالاس^۳ که معتقد است نسل عبارت است از مجموعه‌ای از انسانها که در ایزه های نسلی یا یکدیگر سهیم شده اند، در این نوشتار افراد یک نسل کسانی هستند که از ایزه های معینی برخوردار شده اند، آن ایزه ها را به خوبی درک کرده و در نتیجه اکنون به آهستگی بیشنی درباره واقیعت اجتماعی برای خود به وجود می‌آورند. در واقع ایزه نسلی عبارت است از شخص، مکان، شیء یا رویدادی که از نظر فرد، مبین نسل اوست و به یادآوردنش احساسی از نسل خود او را در ذهنش زنده میکند، بنابراین می توان افرادی را که در این دوره زمانی یعنی در دوران بحران کووید ۱۹ خصوصاً سنین کودکی و نوجوانی خود را میگذرانند، افراد نسل پاندمی کرونا نامگذاری کرد زیرا در این دوران جهان از لحاظ اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و نیز سیاسی در شرایط ویژه ای قرار داشته که این وقایع در شکل گیری شخصیت

1. Matthias Horx

2. Henry Alfred Kissinger

3. Bollas

4. Objects

این افراد تاثیرگذار خواهد بود. آموزش‌های صرفاً مجازی و روابط اجتماعی بسیار محدود کودکان و نوجوانان این دوره را به سوی انزوا و فردگرایی پیش برد، همچنین گزارش‌های مبتنی بر مشکلات اقتصادی و رفتاری برخی خانواده‌ها و نیز نگرانی و اضطراب مداوم در افراد برای آینده‌ای مبهم و سوگ عزیزانشان از جمله مواردی هستند که میتوان از آنها به عنوان فاکتورهای مهم در تشکیل این نسل یاد کرد. چنانچه اشاره شد به اظهارنظرهای چندین متفکر برجسته در زمینه این بیماری و بحران فراگیر آن در جهان اشاره گردید و نظرات برخی از آنها مورد تحلیل قرار گرفت که در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. (تدوین: گروه مولفین)

ردیف	نظریه پرداز	اجزای الگو	نقاط ضعف	نقاط قوت
۱	دنیل ساسکیند	<ul style="list-style-type: none"> ناآشنایی با ویروس خودساخته بودن ویروس نابودی اقتصادی جهان 	<ul style="list-style-type: none"> تاکید بسیار بر آسیب‌پذیری موقعیت انسانی عدم توجه به بحران وارداآمده بر کودکان 	<ul style="list-style-type: none"> توجه به جهان پس از ویروس بحران را نوعی الهام الهی برای باهم بودن افراد بشر میدانند
۲	جیمز مانیکا	<ul style="list-style-type: none"> تاکید بر اقتصاد دیجیتال سرعت بخشی در کارها 	<ul style="list-style-type: none"> به بحران صرفاً نگاه اقتصادی داشته مباحثی در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی صورت نگرفت 	<ul style="list-style-type: none"> اشاره به تغییرات ساختاری در رفتارهای دیجیتال اشاره به نقش دولت و نهادها در رفع مشکلات اقتصادی
۳	جین سالدانها	<ul style="list-style-type: none"> تاکید بر روش چندجانبه‌گرایی 	<ul style="list-style-type: none"> اشاره‌ای به وضعیت کودکان و نوجوانان نشده اصلاحات و نظرات صرفاً در حوزه‌های اقتصادی بوده 	<ul style="list-style-type: none"> ارائه یک برنامه اصلاحی مناسب به رهبری سازمان ملل اشاره به برابری جنسیتی و مسائل زیست‌محیطی در چشم‌انداز آینده
۴	شاران بارو	<ul style="list-style-type: none"> برنامه ریزی بر پایه اقتصاد پایدار مشاغل باکیفیت سرمایه‌گذاری برای بقای جمعی 	<ul style="list-style-type: none"> بی‌توجهی به صدمات جبران‌ناپذیر کودکان تاکید بسیار بر اقتصاد و بحران مالی جهانی 	<ul style="list-style-type: none"> آینده‌پژوهی در حوزه سلامت اشتغال کامل ایجاد زیرساخت‌های سبز تاکید بر رفاه مشترک به عنوان ثمره کووید ۱۹
۵	سرجیو ربلو	<ul style="list-style-type: none"> کار از راه دور حفظ ارتباط میان کارکنان 	<ul style="list-style-type: none"> عدم توجه به آسیب‌های وارداآمده به کودکان و نوجوانان عدم توجه به بحران سلامت عمومی 	<ul style="list-style-type: none"> تاکید بر گسترش تجارت الکترونیک تاکید بر اتحاد و کار گروهی
۶	ایان برمر	<ul style="list-style-type: none"> تاکید بر سه‌ترند کلیدی شامل جهانی‌نشدن سیاست "اول کشور خود" رشد ژئوپولیتیک چین 	<ul style="list-style-type: none"> عدم توجه به اثرات ساختارهای اجتماعی بی‌توجهی به انواع پیامدهای بحران بر کودکان و نوجوانان 	<ul style="list-style-type: none"> اشاره به سیاست‌های بین‌المللی و داخلی تاکید بر ساختار نظام بین‌المللی

با توجه به مطالعات صورت گرفته و نظرات برخی از متفکران، اشاره‌ای به صدمات و بحران‌های وارداآمده بر کودکان و جوانان در اظهارات آنان مشاهده نشد در حالی که کرونا تأثیرات مثبت و منفی بر روابط خانوادگی داشته است، از جمله تأثیرات مثبت آن، ارتباط بیشتر اعضای خانواده است و این افزایش ارتباطات باعث شد تا اعضا تعامل بهتری با هم داشته باشند. بنابراین، این موضوع هم‌عامل وفاق اجتماعی، خانوادگی را به همراه دارد و هم‌افراد به خانواده کوچک خود نزدیک‌تر شده‌اند. هرچند ممکن است در برخی موارد، ناسازگاری‌هایی بین اعضای خانواده به وجود آمده باشد. از طرفی با توجه به

اینکه بستر مورد نیاز برای تغییر رویکرد از آموزش صرفاً سنتی به الکترونیک فراهم شد اما تحقیقات نشان داد استرس، افسردگی و اضطراب نیز در میان آنان رواج پیدا کرد. همچنین کرونا باعث استفاده زیاد فرزندان از بازی‌های اندروید شده که در نتیجه با فاصله گرفتن از ورزش، آمادگی جسمانی کاهش پیدا کرده و انزوای اجتماعی آنان افزایش پیدا کرده و بازی‌های اندرویدی عاملی برای لذت آنها شده است. در کنار تمامی مشکلات به وجود آمده می‌توان بی‌علاقگی دانش‌آموزان و دانشجویان به مدرسه و دانشگاه را هم عنوان نمود. آنچه سبب بی‌رغبتی شمار زیادی از دانش‌آموزان به برگشتن سرکلاس‌های درس شده، تغییر شیوه زندگی است که در طول دوران پاندمی کرونا رخ داده و بازگشت به مدرسه و دانشگاه را برای آنان دشوار ساخته است. بی‌گمان نتایج و پیامدهای این وضعیت تا سال‌های بعد نیز در نظام آموزشی نمود خواهد داشت.

همچنین مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی به وجود آمده ناشی از این بحران جهانی و پاندمی شدن آن نشان می‌دهد در ذات پیچیدگی‌های دنیای معاصر، مواجهه مستمر افراد و سازمان‌ها با انواع بحران‌های محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی، اجتناب‌ناپذیر است (تورانی، ۱۳۹۹). با قرنطینه سراسری پدیده دیجیتالی شدن و استفاده از فضای مجازی از جمله در بخش آموزش و پرورش جایگاه ویژه‌ای پیدا کرد. ولی به علت عدم آمادگی نهادهای لازم آموزش مجازی با مشکلاتی رو به رو شد. یادگیری الکترونیکی روش‌های تدریس و یادگیری سنتی را متحول کرده و در تکمیل و توسعه آن نقش اساسی و مهمی ایفا کرد، یادگیری الکترونیکی با بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوظهور، تعاملات گسترده‌ای را جهت دسترسی به اطلاعات وسیع و نیز برقراری انواع ارتباط فراهم ساخت، امکانی که در فرآیند یادگیری سنتی به صورت بسیار محدود و ناچیزی وجود داشت (شهنازی و افشاری، ۱۴۰۱).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به موارد عنوان شده و مطالعات صورت گرفته بر روی بیش از ۴۰ مقاله داخلی و خارجی طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۳ در پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط که به ابعاد مختلفی از تاثیر ویروس کووید-۱۹ پرداختند، می‌توان به مطالعات سیستماتیک که توسط پانچال و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در دانشگاه لندن صورت گرفت و به اثرات منفی کووید بر سلامت روان افراد در این دوره و پس از آن پرداخت، اشاره نمود. همچنین مطالعاتی که ولف و همکاران^۲ (۲۰۲۳) به تاثیرات بلندمدت پاندمی بر سلامت روان افراد پرداختند. در ایران نیز مطالعات زادافشار و همکارانش^۳ (۱۴۰۰)، ضیایی^۴ (۱۴۰۰)، رهبر کرباسدهی^۵ (۱۴۰۰)، سیدابراهیمی^۶ (۱۴۰۰) همگی بر روی عوارض ناشی از دوران پاندمی بر روی اضطراب و استرس‌های پس از آن در افراد بوده. همچنین افضلی و همکاران^۷ (۱۴۰۰)، طلایی شکری^۸ (۱۳۹۹)، آذر و همکاران^۹ (۱۴۰۰)، مطلبی^{۱۰} (۱۳۹۹) به تاثیر بیماری بر روی اقتصاد، کسب و کار و گردشگری پرداختند. مقالات متعددی نیز در سازمان بهداشت جهانی^{۱۱} در حوزه سلامت غذایی و بهداشت افراد و تاثیرات کووید بر این بعد از زندگی افراد اشاره داشت. در راستای اثرات این بیماری تیم تحقیقاتی امیلی لانگ^{۱۲} (۲۰۲۲) نیز در دانشگاه گلاسکو^{۱۳} بر تاثیرات اجتماعی دوران پاندمی بر روی افراد مختلف از کودکان تا جوانان و افراد میانسال پرداختند. در مطالعات داخلی نیز ایمانی جاجرمی^{۱۴} (۱۳۹۹)، رفیعی راد^{۱۵} (۱۴۰۱)، رضایی^{۱۶} (۱۴۰۱)، صباغیان^{۱۷} (۱۳۹۹) بر پیامدهای اجتماعی این بیماری بر افراد جامعه پرداختند. در این راستا نیز مطالعات گسترده‌ای توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی صورت گرفت و مقالات پژوهشگران در حوزه‌های مختلف و تاثیر پاندمی بر آن جمع‌آوری گردید. اما همچنان شناخت نسلی به نام پاندمی حلقه مفقوده در این بررسی‌ها بود. در حالی که می‌توان ایده‌ی نسلی کرونا را در میان نوجوانان و جوانان که شکل‌گیری نسلی در آن‌ها اتفاق می‌افتد، مشاهده نمود زیرا آنان نابرابری بین نسلی عظیمی را تجربه کرده‌اند و با توجه به مولفه‌های اشاره شده تاثیر این بحران در زندگی نسلی آنها مشاهده می‌شود، بر این اساس می‌توان الگوی نسل پاندمی را با توجه به شاخصه تاثیر یک بیماری مهلک همه‌جانبه در جهان، به رسمیت شناخت. بر این اساس پیشنهادت زیر در این حوزه ارائه گردیده است:

مطالعات در ایران مبنی بر اینکه ویروس کرونا در چه حوزه‌هایی بیشتر تاثیرات مثبت و منفی گذاشته است، نشان داد حوزه‌های مربوط به خدمات پزشکی مانند تولید تجهیزات پزشکی، مشاوره آنلاین و... بیشترین تاثیر مثبت را از کرونا گرفتند. از طرفی بخش آموزش که نقش حیاتی در کمک به یک جامعه شکوفا دارد با چالش‌هایی مواجه شد زیرا تغییرات عظیم تکنولوژیک، تغییرات در نیروی کار در عصر یادگیری مادام‌العمر اتفاق افتاد. امروزه نمی‌توان انکار کرد که جهان در حال تغییر است. و این فقط به خاطر فناوری نیست؛ بلکه به این دلیل که نسل بعدی مصرف‌کنندگان با مصرف‌کنندگان قبلی متفاوت هستند، نسل جدید و معاصر تجربیاتی دارند که شاید در طول سالها کمتر نسلی آن را تجربه کرده بود. نسل پاندمی کرونا مجموعه‌ای از بحران‌ها را همزمان با هم تجربه نمود. اگرچه این بحران و این چالش بزرگ کرونایی، یک چالش و یک دشواری و تنگنای جهانی است، لکن لازم است در قلمرو جغرافیایی زادبوم خویش با نگاهی ملی، منطقه‌ای و جهانی و با تکیه بر یک مدل راهبردی، به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود تا بتوان ضمن عبور از گردنه و پیک بحرانها، آینده‌نگاری موفق را رقم زد. مشاهدات نشان داد بسیاری از یادگیرندگان، به فضای مجازی مانند اینترنت دسترسی نداشته و همچنین بسیاری از دانش‌آموزان توان خرید و استفاده از وسایل آموزش از راه دور مانند تبلت و گوشی هوشمند و... را ندارند، بر این اساس تدوین و اجرای سیاست‌هایی در جهت تشویق مدل‌های جدید کسب و کار، توسعه‌ی آموزش و استفاده از روش‌های نوین آموزشی و فعالیتهای الکترونیک و

1. Urvashi Panchal
2. Kristin Wolf
3. WHO
4. Emily Long
5. University of Glasgow

افزایش دیجیتال سازی آن در کنار ایجاد بسترهای مناسب جهت استفاده راحت تر از اینترنت و همچنین افزایش ارتباط پذیری و نیز تدوین برنامه های مدیریت بحران در صنایع مختلف با یادگیری از بحران پاندمی کرونا می تواند در جلوگیری از بحران های آتی بسیار موثر باشد. زیرا این نسل نیاز به شناخت و همدلی بیشتری دارد تا بتواند با نسل های گذشته و نسل های پیش رو آشتی و تعامل برقرار کند. با توجه به فرایند آموزش در سازمان ها و موسسات و نیز مدارس و دانشگاه ها، ابتدا باید نیازهای آموزشی تشخیص داده شود سپس اهداف مشخص شده و روش آموزشی مناسب انتخاب شود. بر این اساس دوره های آموزشی برگزار گردیده و نهایتاً ارزیابی شوند تا نقاط قوت و ضعف آنها مورد تحلیل قرار گیرد. پس شناخت ویژگی های هر نسل ضروری به نظر می رسد. بر این اساس و برای ایجاد یک تصویر جامع از شرایط موجود و سازگاری با محیط جدید، ساخت یک تیم پاسخگو متشکل از گروه های مختلف منابع انسانی، پرسنل یادگیرنده، تکنولوژیست های آی تی و حتی افراد فعال در حوزه تجارت و نیز تعریف کردن معیارهای درست از این که چگونه ارتباطات جهت آموزش صورت گیرد همچنین تنظیم کردن چگونگی برقراری ارتباطات در کل تیم بطور متمرکز و یا منطقه ای و همچنین تقسیم بندی سریع محتواها و انطباق آن با فرمت مجازی و یا دیجیتال ضروری است. آموزش مجازی اورژانسی^۱ باید بتواند به سمت یادگیری ترکیبی^۲ استاندارد حرکت کرده و سازمان ها رویکرد یادگیری ترکیبی را در تدوین استراتژی های خود مورد توجه قرار داده تا بتوانند محتوای آموزشی مناسب را در چارچوبی بهینه برای افراد و در زمان مناسب به کار گیرند. ترکیبی از یادگیری برخط و برون خط، که به عنوان یادگیری ترکیبی شناخته می شود، هنگامی که با یادگیری اکتشافی ادغام شود، تعامل بیشتر افراد را ایجاد می کند.

در این راستا مطالعه آینده پژوهی می تواند نظام آموزشی و نیز تصمیم گیری را در جامعه در مواجه با چالشهای مختلف در فضای عدم اطمینان موجود یاری رساند. ابزارهای آینده پژوهی با حضور موثر نه تنها می تواند در خدمت نظام آموزشی باشد بلکه در حوزه های مختلفی از جمله سیاستگذاری و تدوین شاخص های بهره‌وری سازمانی نیز مورد استفاده قرار گیرد. شناخت نسل های مختلف و بررسی نیازها و ویژگی های آنها و استفاده از تجربیات هر نسل می تواند در ایجاد فضای تعاملی در محیط های کاری موثر باشد زیرا تنوع نسلی و به رسمیت شناختن هر نسل می تواند وفاق حاکم بر هر مجموعه را افزایش داده و سینرژی محیط را بالاتر ببرد. بر این مبنای داشتن درک واقع بینانه از نسل کرونا که بحران های بسیاری را چنانچه به آنها اشاره شد، در این دوره زمانی تجربه کردند و از طرفی مهارتهایی را هم در خود تقویت نمودند، می تواند در برنامه ریزی های آینده جوامع بسیار تاثیرگذار باشد.

منابع

- اسکندریان، غلامرضا. (۱۳۹۹). ارزیابی پیامدهای ویروس کرونا بر سبک زندگی. ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۲، ۶۴-۸۵.
- افشاری، سعید. (۱۴۰۰). بی رغبتی دانش‌آموزان به مدرسه پس از دوران کرونا و آموزش ذهن‌آگاهی. خبرگزاری فارس، Online.
- باقری، مسلم، مباشری، علی اصغر، نیکبخت، امین. (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای ارتقاء کسب و کارهای گردشگری و مهمان نوازی در پساکرونا. فصلنامه علمی-پژوهشی برنامه ریزی و توسعه گردشگری، ۱۰ (۳۶)، ۱۲۷-۱۰۳.
- تورانی، حیدر. (۱۳۹۹). پسابرنامه در پساکرونا، ضرورت تعلیم و تربیت امروز: مبتنی بر مدل رادار استراتژیک. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۶ (۵۶)، ۱۱۷-۱۰۵.
- چمنی، ساسان، دوستی مطلق، نصیب الله. (۱۳۹۹). حکمرانی سایبری و ویروس کرونا. حکمرانی متعالی، ۲، ۷۷-۹۴.
- حضرتی رازلیقی، محمدمامین، جاودانی مقدم، مهدی، صالحی خوانساری، سید مهدی. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر کرونا بر محیط بحران در نوا مهای سیاسی جهان اسلام با تأکید بر منطقه خاورمیانه. فصلنامه مطالعات بیداری، ۱۰ (۳)، ۱۵۵-۱۲۹.
- راهبردی، مرکز. مطالعات. (۱۳۹۹). جهان پساکرونا از نگاه اندیشمندان و نشریات معتبر. تهران: دانشگاه صنعتی امیرکبیر.
- رجبی، فاطمه، طاهرپور، جواد، میرزایی، حجت الله، سهیلی، ح. (۱۴۰۰). اثر همه گیری ویروس کرونا بر بخش های اقتصاد ایران. بررسی مسائل اقتصاد ایران، ۸ (۲)، ۱۸۷-۱۶۱.
- رفیعی راد، سوده، آقا احمدی، قربانعلی، آقاجانی، حسنعلی، رحمتی، م. (۱۴۰۱). ساخت و رواسازی ابعاد و مولف ههای مقیاس سنجش رفتار شهروندی اجتماعی در پاندمی کرونا. فصلنامه مدیریت پرستاری، ۱۰ (۲)، ۹۳-۷۸.
- سعادت، اسفندیار. (۱۳۹۶). مدیریت منابع انسانی. تهران: سازمان سمت.
- سلیمانپور عمران، محبوبه. (۱۳۹۶). مفهوم شناسی پدیده گسست نسلی و راهکارهای تربیتی برون رفت از آن. فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهشنامه تربیتی، ۵۰، ۱۳۹۶.

1. Emergency virtual training

2. Blended learning

- شهبازی، اسکندر، افشاری، زهرا. (۱۴۰۱). چالش‌های پیش‌رو نظام آموزشی در دوران پسا کرونا (یک مرور نظام مند). فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت (۱۸)، ۳۳۰-۳۳۱.
- صفانیا، علی محمد، برهمند، رها. (۱۳۹۹). ارزیابی اثرات ویروس کرونا در صنعت ورزش. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۵ (۱۶)، ۱۱۹-۱۳۱.
- طاهری نهمیل، ابراهیم. (۱۳۹۹). بررسی پیامدهای ویروس کرونا بر اقتصاد ایران و جهان. حکمرانی متعالی، ۱۰، ۱۷۱-۱۸۱.
- علویان، مرتضی. (۱۳۸۸). مروری بر فاصله میان نسل‌ها، علل و راهکارهای مقابله. فرهنگ پژوهش، ۴، ۴۵-۵۴.
- غلامی، یونس، عسکری، خدادوست، شاهرخی ساردو، سمیه. (۱۴۰۰). ارزیابی تأثیرپذیری بازارهای هفتگی شهر شیراز از شیوع ویروس کرونا به منظور سیاست‌گذاری در دوران پسا کرونا. سیاست‌گذاری محیط شهری، ۱ (۳)، ۳۱-۴۴.
- غلامی، یونس، میرزایی، علی، هاشمی، سیده فاطمه، شفیعی، ن. (۱۴۰۱). ارزیابی اثرات شیوع کرونا و ویروس بر توسعه بازیهای اندرویدی و شرایط سیاست‌گذاری اجتماع شهری در پسا کرونا (نمونه موردی: شهر اراک). فصلنامه سیاست‌گذاری محیط شهری، ۲ (۵)، ۳۱-۴۴.
- فراهی، مهرزاد. (۱۳۹۹). پیامدهای روانشناختی شیوع ویروس کرونا در جامعه. ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۲، ۲۰۳-۲۲۷.
- قاسمی، زهرا. (۱۴۰۰). سبک زندگی خانواده‌ها و رابطه آن با میزان درگیری با ویروس کرونا. مطالعات اجتماعی ایران، ۱۵ (۳)، ۵۱-۷۵.
- کوشکی جهرمی، علیرضا. (۱۴۰۱). آینده پژوهی رفتار سازمانی با رویکرد سناریونگاری با توجه به بحران ویروس کرونا. فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، ۱۱ (۱)، ۱-۳۰.
- میرزائی، حسین. (۱۳۹۹). جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران (جلد ۱). (م. احمدی، تدوین) تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- محققان یعقوبی، راضیه، حسینی دارینی، حسین. (۱۴۰۱). حرکت از آموزش مجازی اورژانسی به سمت یادگیری استاندارد در عصر پسا کرونا با تمرکز بر مدل SOBL. آموزش مدیریت دولتی، ۹، ۲۶-۳۴.
- یعقوبی، سیدوحید. (۱۳۹۸). عصر پسا کرونا، چالشها و ابتکارات دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. مرکز مطالعات راهبردی روابط فرهنگی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ۵ (۱۲)، ۵۶-۲۹.
- Ahmad, A. (2022). The World after COVID-19: Cooperation or Competition? Russia: Global Governance in the Post-COVID-19 Era.
- Amatulli, C., Peluso, A. M., Sestino, A., Guido, G & Bel, R. (2023). The influence of a lockdown on consumption: An exploratory study on generation Z's consumers. Journal of Retailing and Consumer Services. pp,33-58,73.
- Ardueser, C & Garza, D. (2021). Exploring Cross-Generational Traits and Management Across Generations in the Workforce: A Theoretical Literature Review. Research Association for Interdisciplinary Studies, pp,1-21.
- Burrows, M. J & Engelke, P. (2021). What World Post-COVID-19? Washington, DC: Atlantic Council.
- Cai, G., Lin, Y., Lu, Y., He, F., Morita, K & Yama, T.. (2021) Behavioural responses and anxiety symptoms during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic in Japan: A large scale cross-sectional study. Journal of Psychiatric Research., pp,296-305,136.
- Cathles, A., Ou, D., Sasso, S., Setrana, M & Veen, T. v. (2021). Where do you come from, where do you go? Assessing skills gaps and labour market outcomes for young adults with different immigration backgrounds. International Journal of Educational Development. pp,10-24,
- Duymaer van Twist, A. v & Newcombe, S. (2021). Strauss-Howe Generational Theory. Critical Dictionary of Apocalyptic and Millenarian Movements, online.
- Fell, A. (2021). How COVID-19 will shape Generation Alpha. McCrindle Research company, online.
- Gill, I & Saavedra, J. (2022). We are losing a generation: The devastating impacts of COVID-19. World Bank, online.
- Giovanni, J. d & Bliler, C. (2022). Generation COVID: Respond. Recover. Reimagine. UNICEF Executive Director Henrietta Fore, on line.
- Hoffower, H. (2021). meet post-pandemic GenZ, the most unemployed struggles. INSIDER, Online.
- Juyal, R., Negi, G. S & Kumar, A. (2022). World After Covid-19: All spheres of life. International Journal of Creative Research Thoughts. pp,705-715, (5),10.

- Kinetics, T. C. (2021). *Generational Breakdown: Info about all of the generations*. Austin, Texas : Generational Kinetics.
- Lee , K & ,Fanguy, M. (2022) .Online exam proctoring technologies:Educational innovation or deterioration ?*British Journal of Educational Technology*.pp,475-490, 53.
- Long, E., Patterson, S., Maxwell, K., Blake, C., l Bosó Pérez, R., Lewis, R & ,McCann, M. (2022) . COVID-19 pandemic and its impact on social relationships and health .*Journal of Epidemiology and Community Health*.pp,128-132, 76.
- Panchal, U., Salazar de Pablo, G., Franco, M., Moreno, C., Parellada, M., Arango, C & ,Fusar-Poli, P. (2023) .The impact of COVID-19 lockdown on child and adolescent mental health: systematic review .*European Child & Adolescent Psychiatry*. PP,1151-1177, 32.
- Radinsky, J & ,Tabak, I. (2022) .Data practices during COVID: Everyday sensemaking in a high-stakes ecology .*British Journal of Educational Technology*. PP,1221-1243
- Susskind, D., Manyika, J., Saldanha, J., Burrow, S., Rebelo, S & ,Bremmer, I. (2020) .How will the world be different after COVID-19 ?*Finance & Development*. PP,24-29
- Wolf, K & ,Schmitz, J. (2023) .Scoping review: longitudinal effects of the COVID-19 Pandemic on child and adolescent mental health .*European Child & Adolescent Psychiatry*, PP,743-7
- Wyatt, D. (1993) .*Out of the Sixties: Storytelling and the Vietnam Generation* .Illustrated.A. G. David Wyatt ,Cambridge: Cambridge University Press.

نحوه استناد به مقاله:

آفرین‌آباد، شبنم؛ فرحید، فرزین؛ آزاده‌دل، محمدرضا؛ باقرسلیمی، سعید؛ رضایی کلیدبری، حمیدرضا. (۱۴۰۳). تبیینی بر پدیده نسل‌شناسی: نسل کرونا. *توانمندسازی سرمایه انسانی*. ۷ (۱). ۳۹-۴۹.

<https://sanad.iau.ir/Journal/jhce/Article/1038813>